

SYLABUS
dotyczy cykliów kształcenia: 2021-2023, 2022-2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/ MODULE

Nazwa przedmiotu/ modułu	PODSTAWY SURDOLOGOPEDII
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej studia podyplomowe)	Kolegium Nauk Humanistycznych Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot/ moduł	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa studiów podyplomowych/ kursu/ szkolenia	Logopedia
Poziom kształcenia	Studia podyplomowe
Semestr studiów/ kursu	Rok II, semestr 4
Rodzaj przedmiotu	Obowiązkowy
Język kształcenia	polski
Koordinator	dr Katarzyna Bieńkowska
Imię i nazwisko osoby prowadzącej/ osób prowadzących	dr Katarzyna Bieńkowska dr Małgorzata Zaborniak-Sobczak

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Praktyki	Inne (jakie?)	Liczba pkt ECTS
15	10							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3. Forma zaliczenia przedmiotu/ modułu (z toku)

Wykład: Zaliczenie bez oceny + egzamin

Ćwiczenia: zaliczenie na ocenę

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Podstawowe wiadomości z audiologii i anatomii narządów mowy i słuchu; wiadomości z pedagogiki specjalnej i psychologii rozwojowej

**3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY
DYDAKTYCZNE**

3.1. Cele przedmiotu/ modułu

C1	zdobycie przez słuchaczy podstawowych wiadomości z zakresu surdologopedii: wiedzy na temat przyczyn niedosłuchu i głuchoty, zależności rozwoju mowy od czasu, w którym nastąpiła utrata słuchu itp
C2	nabycie przez słuchaczy umiejętności sporządzania wstępnej diagnozy logopedycznej, współpracy z audiologiem i innymi specjalistami, odczytywania wyników podstawowych badań słuchu;

C ₃	poznanie przez słuchaczy sposobów i metod pracy z dziećmi z ograniczeniami słuchu oraz nabycie umiejętności programowania i prowadzenia terapii logopedycznej
C ₄	nabycie umiejętności posługiwania się polskim alfabetem palcowym;
C ₅	zapoznanie słuchaczy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi sprawującymi opiekę nad osobami z ubytkami słuchu oraz z formami pomocy i wsparcia dla nich i ich rodzin

3.2. Efekty uczenia się dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu/ modułu	Odniesienie do kierunkowych efektów uczenia się
EK_01	Słuchacz/ka zna ograniczenia dla mowy wynikające z uszkodzeń słuchu o różnym podłożu i powstałych w różnym czasie; zna strategię postępowania logopedycznego w przypadku terapii mowy dzieci niesłyszących i słabo słyszących; wie, jak diagnozować i prowadzić terapię; zna system edukacji dzieci z ubytkami słuchu; zna podstawy prawne i zasady funkcjonowania różnych instytucji edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych i pomocowych	K_W01
EK_02	Słuchacz/ka podejmuje działania diagnostyczne, profilaktyczne, terapeutyczne i edukacyjne odpowiadające potrzebom pacjentów z ubytkami słuchu i ich rodzin	K_U01
EK_03	Słuchacz/ka projektuje plan działań terapeutycznych; wykorzystuje przy tym różne metody pracy z dziećmi z ubytkami słuchu, porozumiewa się z niesłyszącymi m.in. za pomocą alfabetu palcowego	K_U03
EK_04	Słuchacz/ka potrafi rozwiązywać najczęstsze problemy związane z wykonywaniem zawodu logopedy i terapeuty, zwłaszcza w kontekście pracy z osobami z ubytkami słuchu; ma świadomość skutków określonych zabiegów terapeutycznych, dba o bezpieczeństwo podczas terapii, wykazuje się profesjonalizmem i empatią w postępowaniu z osobami z niepełnosprawnością	K_K03

3.3. Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Pojęcia: 'niedosłuch', 'głuchota'; przyczyny uszkodzeń (ubytków) słuchu. Wpływ uszkodzenia słuchu na ogólny rozwój dziecka
Metody badania słuchu i wspomagania słyszenia.
Wpływ słuchu na rozwój mowy (głuchota prelingwalna, perilingwalna i postlingwalna).
Alternatywne sposoby porozumiewania się. Różne ujęcia terminu 'język migowy', system językowo-migowy a migany.
Metody pracy z dziećmi w szkołach dla niesłyszących i otwartych ośrodkach terapeutycznych.
Zasady konstruowania programów terapii logopedycznej dla dzieci z niedosłuchem.
Rola otoczenia (rodzina, szkoła) w terapii dzieci niesłyszących. Psychologiczne aspekty funkcjonowania osób niesłyszących i słabo słyszących. Pomoc i poradnictwo rodzinne. Znaczenie wczesnej interwencji. Ogólnopolskie programy opieki.

B. Problematyka ćwiczeń audytywnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
Rozwój dziecka niesłyszącego i słyszącego – podobieństwa i różnice
Klasyfikacje ubytków słuchu – analiza audiogramów. Protezowanie.
Ćwiczenia przygotowujące do artykulacji: oddechowe, głosowe, motoryki narządów artykulacyjnych, ćwiczenia słuchowe, ćwiczenia logorytmiczne.
Ćwiczenia słownikowe – budowanie słownika czynnego i biernego dziecka głuchego; ćwiczenia odczytywania z ust, ćwiczenia nauki czytania i pisanie
Alfabet palcowy. Zalety i wady metod migowych.
Analiza nagrań video – próby konstruowania scenariuszy terapii.
Zapoznanie słuchaczy z problemami uczniów, których będą obserwować.
Prezentacja kart mowy dzieci i omówienie dotychczasowej terapii.
Obserwacja terapii dzieci.
Omówienie zastosowanych w czasie zajęć z dziećmi metod, pomocy, narzędzi; omówienie problemów.
Pytania słuchaczy i dyskusja na temat dalszej terapii.

3.4. Metody dydaktyczne

Wykład:

- metoda podająca,
- prezentacja multimedialna,
- metody poglądowe

Ćwiczenia:

- pogadanka,
- ćwiczenia w parach,
- praca w grupach,
- filmy instruktażowe

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

EK (efekt uczenia się)	Metody oceny efektów uczenia się	Forma zajęć dydaktycznych
EK_01	Test egzaminacyjny Obserwacja ciągła w czasie ćwiczeń; ocena bieżąca w czasie wykonywania zadań i poleceń, ocena głosów w dyskusji, małych prezentacji, krótkich występów	W Ć
EK_02	Test egzaminacyjny Ocena bieżąca w czasie wykonywania zadań i poleceń, ocena głosów w dyskusji, małych prezentacji, krótkich występów; ocena ćwiczeń i projektów przygotowywanych w trakcie zajęć i w ramach samokształcenia	W Ć
EK_03	Test egzaminacyjny Ocena bieżąca w czasie ćwiczeń, obserwacja słuchaczy w czasie zajęć warsztatowych w szkole dla niesłyszących, ocena pytań, głosów w dyskusji	W Ć
EK_04	Test egzaminacyjny	W

Observacja w czasie zajęć, zwłaszcza podczas wykonywania zadań i podczas dyskusji	Ć
---	---

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Egzamin: obecność na zajęciach + zaliczenie testu egzaminacyjnego.

Egzamin pisemny oceniany w skali: bdb, +db, db, +dst, dst, ndst

Na ocenę:

bardzo dobrą – 100%-91% poprawnych odpowiedzi,

plus dobrą – 85%- 90% poprawnych odpowiedzi,

dobrą – 75%-84% poprawnych odpowiedzi,

plus dostateczną – 70-74% poprawnych odpowiedzi,

dostateczną – 60-69% poprawnych odpowiedzi,

niedostateczną – poniżej 60% poprawnych odpowiedzi

Ćwiczenia – ocena z ćwiczeń jest wypadkową następujących elementów:

- obecność na zajęciach,
- aktywny udział w zajęciach i przygotowanie do zajęć (czytanie zalecanej literatury),
- zaliczenie ustnego kolokwium z projektowania terapii logopedycznej lub pisemne przygotowanie planu terapii.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY SŁUCHACZA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	10 Ć + 15 W
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	
• przygotowanie do zajęć,	15
• przygotowanie do egzaminu,	15
• inne (ćwiczenia indywidualne z programami multimedialnymi)	5
• studiowanie literatury przedmiotu	15
SUMA GODZIN	80
Sumaryczna liczba punktów ECTS:	3

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

Wymiar godzinowy:	Nie dotyczy
Zasady i formy odbywania praktyk:	Nie dotyczy

LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Czyż A., Plutecka K., 2018, Zarys audiofonologii edukacyjnej, Kraków.

- Krakowiak K., 2012, *Dar języka. Podręcznik metodyki wychowania językowego dzieci i młodzieży z uszkodzeniami narządu słuchu*, Lublin.
- Muzyka E. (red nauk), *Surdologopedia. Teoria i praktyka*, 2015, Gdańsk (wybrane rozdziały)
- Zaborniak-Sobczak M., Bieńkowska K.I., Grot-Mrozicka M., 2021, *Wsparcie wczesnorozwojowe dzieci z uszkodzeniem słuchu i ich rodzin, [w:] Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci. Konteksty teoretyczne i praktyczne rozwiązania*, red. Plutecka K., Czyż A., Kraków.

Literatura uzupełniająca:

- Bieńkowska K., (red.) 2012, *Od melodii do piosenki. Wykorzystanie elementów kultury i przyrody w podnoszeniu poziomu umiejętności słuchowych i komunikacyjnych dzieci niesłyszących*, Krosno-Preszów.
- Bieńkowska K., 2011, *Słucham, mówię, jestem... Program 60 kroków do oceny i terapii dziecka z wadą słuchu*, Krosno.
- Bieńkowska K.I., Zaborniak-Sobczak M., Senderski A., Jurczak P., *Terapia centralnych zaburzeń przetwarzania słuchowego - przegląd metod i narzędzi w kontekście wsparcia edukacyjnego uczniów, Niepełnosprawność. Dyskursy Pedagogiki Specjalnej*, 2019, nr 36, s. 103-124.
- Bouvet D., *Mowa dziecka. Wychowanie dwujęzyczne dziecka niesłyszącego*, przekł. R. Gałkowski, Warszawa.
- Cieszyńska J., 2000, *Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym*, Kraków.
- Csanyi Y., 1994, *Słuchowo-werbalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu. Model węgierski*, przekł. B. Szymańska, Warszawa.
- Gałkowski T., Szelaż E., Jastrzebowska G. (red), 2005, *Komunikacja językowa osób z uszkodzonym narządem słuchu, [w:] Podstawy neurologopedii*, Opole.
- Grabias S., 1994, *Język w nauczaniu niesłyszących. Zasady programowania systemu komunikacyjnego, [w:] Głuchota a język*, red. S. Grabias, seria: *Komunikacja językowa i jej zaburzenia*, t. 7, Lublin.
- Gunia G., 2006, *Terapia logopedyczna dzieci z zaburzeniami słuchu i mowy. Wybrane problemy teorii praktyki surdologopedycznej*, Kraków.
- Perier O., 1992, *Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu*, Warszawa.
- Prillwitz S., 1996, *Język, komunikacja i zdolności poznawcze niesłyszących*, przekł. T. Duliński, Warszawa.
- Zaborniak-Sobczak M., *Language Development and Special Educational Needs of Hearing Children of Deaf Parents*, *New Educational Review*, 202, vol. 64, no. 2, s. 247-258.
- Zaborniak-Sobczak M., *Wsparcie społeczne w rozwijaniu komunikacji językowej słyszących dzieci w narracjach niesłyszących rodziców*, *Człowiek - Niepełnosprawność - Społeczeństwo*, 2020, vol. 49, nr 3, s. 79-93.
- Zaborniak-Sobczak M., Wygoda J., Strzecha J., 2005, *Słownik matematyczny języka migowego*, Rzeszów.
- Zaborniak-Sobczak M., Bieńkowska K.I., Grot-Mrozicka M., Mazurewicz-Rzepka M., *Udział lekarza specjalisty w procedurze orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niesłyszenie / słabosłyszenie*, *Polish Otorhinolaryngology Review*, 2019, vol. 8, nr 1, S. 7-15.
- Zaborniak-Sobczak Małgorzata, *Deaf Parents' Communication with Their Hearing Children (Everyday Problems)*, *Konteksty Pedagogiczne*, 2020, T. 1, nr 14, s. 103-123.

- Zaborniak-Sobczak Małgorzata, Perenc Lidia, Wiedza językowa słyszących dzieci niesłyszących rodziców : studium przypadku, *Logopedia*, 2017 : t. 46, s. 337-353.
- Zaborniak-Sobczak M., Szuber D., Możliwości zastosowania kwestionariusza samooceny komunikacji – nastolatek (SAC-A) w profilaktyce zaburzeń słuchu i wsparciu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*, 2022, tom 85, nr 1, 82-97.

Materiały multimedialne:

- Lekcje (4 części) polskiego alfabetu palcowego – opracowanie i nagranie filmów Małgorzata Zaborniak-Sobczak